

Poštnina plačana v gotovini

KRES

LIST SLOVENSКИH FANTOV

IV
1933
12

KRES

FANTOVSKI LIST

Izdaja in tiska Misijonska tiskarna Groblje-Domžale. Za tiskarno in uredništvo odgovarja Josip Godina, Groblje. Urejuje prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova 7. II. — Uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7 a/I. — Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20, za skupne naročnike po odsekih Din 18. Račun poštne hranilnice: Ljubljana 15.521.

Telefon: Ljubljana 28-58.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova ul. 7-II.

UREDNIKOVA BESEDA

Sotrudnikom, bralcem in prijateljem »Kresa« želim srečne in blagoslovljene praznike. — Urednik.

J. J. (Ljubljana): Nekateri misli, ki ste jih izrazili v članku, so bile že poudarjene v »Kresu«, druge bom skušal objaviti v prihodnjem letniku.

J. M. (Ljubljana): Pesniško dikcijo imate lepo, samo stihji so še okorni. Poskušajte se še vaditi, morda se Vam bo posrečila taka popolnost, da bo moglo v list, česar bom tudi sam vesel.

T. K. (Rateče): Poslani članek ni mogel radi prostora v december-sko številko. Skušajte pa pisati krajše in bolj jedrnato. Oblika pisem mi bo dobrodošla; če bo dobra vsebina, jih bom prav rad objavil.

M. L. (Št. Vid pri Ptuj): Z novelo sem bil zadovoljen, izšla bo v prihodnjem letniku. Če imate kaj lepega pripravljenega, pa pošljite.

F. P. (Jesenice): Gradivo se je nakopičilo, zato je moral članek izostati. Na vrsto pride v prihodnjem letniku.

A. K. (Črna): Črtico sem uvrstil v list. Vaše mlade misli v prilogi so mi všeč. Odprite predal, morda je kaj tiska vrednega notri. Če ne bo, Vam bom vrnil.

P. B. (Šenčur): Aforizmi so trd oreh, radi so mlačva prazne slame. Nekaj Vaših je dobrih. Se poskušajte, morda v kritičnih jedrnatih stavkih.

K. B. (Ljubljana): Pesmi so še zelo neoglažene, jezikovno vsebina še pregostobesedna. Ste pač še mladi. Pesnite manj, le ob »blagoslovljenih« trenutkih, pa sem prepričan, da bo dovršenejše. Takrat mi pa le pošljite.

T. F. (Sp. Brnik) Poslano bom priobčil v novem letniku.

»Kres«, prihodnji letnik bo dobil, če le mogoče, novo obliko, pa tudi živo, času odgovarjajočo vsebino. Ob sklepu letnika se zahvaljujem vsem sotrudnikom za njihov brezplačni idealizem. Pa Bog poplačaj!

Stane K. Savinšek:

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!

*Po svetu razlega se angelsko petje,
v srcih človeštva pognalo je cvetje:
— Upanje, sveta Ljubezen.*

*V angelskih zborih harfe donijo,
v sreči skrivnostni ozvezdja gorijo;
— rodil se je Stvarnika sin.*

*Bete planine, polja, gozdovi,
kjer tava zemljan in trpijo rodovi,
— ihtijo ob sladki molitvi.*

*Globoko pod zemljo, v rovih in ilu
so misli zavite v dišečem kadilu:
— pomagaj, usmili se Jezus!*

*V neskončno veseljstvo zvonijo zvonovi,
po zemlji oznanjajo čredni rogovi:
— rojen je naš Rešenik! ...*

Vsem, ki so dobre volje

Praznik Gospodovega rojstva bomo praznovali ponovno v zgodovini. Praznovali ga bomo pa v čisto svojevrstnih okoliščinah. Življenje zadnjih let se nam je tako priostrilo, da nas navdaja s trajnimi skrbmi, nam jemlje mir in zadovoljstvo.

Kako podobni časi so bili pred 1933 leti. Tudi takrat so bile na obzorju presenetljive razmere. Takratno rimsko cesarstvo je bilo podobno sodobni razburkani Evropi. Vera v stare bogove je ginevala med množicami, prihod Mesije je bil zaželjen in pričakovano. Rodil se je v Betlehemu na Judovem, med izvoljenim narodom, ki Ga ni hotel pripoznati.

Za rojstvo si je izbral preprost betlehemski hlevček, On, sin kraljevskega rodu. V tem je veličina Njegovega prihoda, simbol Njegovega poslanstva.

V sodobnem rodu se bije v naših dneh ljut boj: za in proti Njemu. Ali je On tisti, v kar so verovali rodovi in rodcvi naših prednikov neomejno. Ob pogledu na ta boj je trenutno tudi dobrim katolikom težko, videč napade z desne in leve. Napadajo Ga in si Ga laste, zdaj eni, zdaj drugi. Kot da je On odgovoren za vse pomanjkljivosti in bedastoče našega časa. On pa ni prišel ne za ene ne za druge, prišel je za vse, ki so dobre volje. Ni si izbral zastoj kraljevskega Davidovega rodu, še veliko manj borni betlehemski hlevček. Sodobni, razredno razdvojeni svet bi moral videti v tem simbol krščanskega bratstva, miru, sprave.

Doživljamo pa ravno nasprotno: srdit boj človeka proti človeku, naroda proti narodu, rase proti rasi, kot še nikoli. Katoliki vidimo v Kristusovi postavi edino podlago, ki more pomiriti duha, prinesiti utehe, ker je krščanski duh univerzalen, ker se ne sme strašiti ne žrtev ne odpovedi. Danes vemo, da je treba za pošteno krščansko življenje dostojne, človeku odgovarjajoče gmotne podlage. Ker te ni, bomo ostali borci za socialno obnovo, za kar je pa treba celega etičnega človeka. Nič čudnega ni, da živi v ateizmu kapitalistični svet, tam je že celo stoletje. Danes se pa odtujujejo krščanstvu mase meščanstva in delavstva. Življenje je postalo pretežko, brezciljno, ljudje se izčrpavajo v borbi za delo in kruh, pa še bolj v prisiljenem brezdelju.

Še najtrdnjša oaza je naša kmetija. Očem ljudi, ki govorijo o njeni konservativnosti, ostaja prikrito, koliko žrtvuje kmečki človek, da vzdrži ogromne dajatve, obvezne in neobvezne, do trpečih soljudi drugih stanov, ki trkajo na vrata, da je postal kmečki dom pribežališče lačnih, hiša usmiljenja.

Zato, ker sledi božji postavi, ker pripoznava človeka, brata.

»Kres« je bil v tem letu skozi in skozi glasnik religiozno usmerjenih slovenskih fantov, katere je skušal z dobro slovensko besedo vzgajati in jih seznanjati s potrebami in zahtevami sedanjega časa. — Zdrava duša in zdravo telo na trdni religiozni podlagi, to je bilo njegovo načelo. Tako usmerjenemu listu je danes težko hoditi po začrtani poti. Nekateri bi zahtevali borbenega nacionalizma, drugi razrednega pristanka. Če bi bilo v nas vseh več betlehemskega duha, bi naša volja ne bila tako kolebava, bi imeli pred očmi končne cilje, ne pa dnevnih malenkosti, bi šlo vedno za načelnega duha, pa ne za prepogoste kaprice posameznikov.

Naša naloga bo še v bodoče, da bomo zvesto spremljali preprostega našega fanta v novih razmerah in ga vzgojno bodrili s stališča religiozne obnove in krščanskega aktivizma.

Zato želimo, da nam ostanejo zvesti vsi prijatelji, bralci, sotrudniki, in da se nam pridružijo še oni, ki stoje ob strani, pa so dobre volje.

Stane K. Savinšek:

Polnočni klic

V solzni dolini brnijo zvonovi
tja v noč.

V sveti skrivnosti drhtijo bregovi
v polnoč.

V koči ob cesti pa sveča gori
trepetaje;
in dete suhotno se matere oklepa
jokaje.

»O mama, ti mamica moja, v skrbi
trpeča,
zakaj v očeh lesketa se ti
sreča?

Zakaj se smehljaš? Daj kruha,
o mati!
Saj veš, da lačen ne morem
zaspati.«

Mati je bednega sina na prsi
prižela;
ljubezen brezmejna je v srcu
krvavo ihtela:

»Ne joči, otrok moj. Danes ne morem
ti dati.
Jutri je božič — in zate prosila
bo mati.«

V solzni dolini brnijo zvonovi
molitev —
Rojen nebeški je Kralj za bednih
rešitev.

Zgodba o dveh kraljih

Nekoč je živel mogočen kralj. Vse njegovo življenje je bilo eno samo veliko hrepenenje. Veliko si je prizadeval, da bi čim bolj razširil meje svoji deželi in si nakopičil kar največ bogastva. Za uresničenje svojih načrtov se pa ni strašil nobenih sredstev. Pošiljal je cele armade vojakov, da so hodile plenit v tuje dežele, ropat in zažigat domove. Častili so kralja in se ga bali daleč naokrog. Vendar njegovo srce ni bilo srečno. Hlepel je po vedno večjih stvareh. Da ovekoveči sebe in dobo svojega vladanja v spomin poznim rodovom, si je še za življenje dal sezidati ogromno nagrobno palačo in vanjo vklesati svoje ime in svoja dela. Tudi za svoje telesne ostanke je že vnaprej odredil, kako jih morajo hraniti, da ne propadejo. — In danes? Spomin nanj je že zdavnaj obledel. Čas ni prizanesel niti njegovemu imenu niti njegovim delom. Tudi nagrobne palače ni več. Vse je pozabljeno. Šlo je mimo kakor hladen jesenski piš. Nobenega sledu, kdaj je živel in kaj je delal.

Živel je pa tudi kralj mogočnejši od onega, pa brez vsake armade. Ni plnil in ropal in ne požigal. Bila ga je sama ljubezen in je vendar doživel strahovito preganjanje. Največ ljubezni je delil tistim, ki so ga najbolj sovražili. In sleherni njegovo delo je bilo delo usmiljenja in neskončne dobrote. Ni skrbel za svoj spomin v poznih rodovih in vendar ga danes srečavamo vsepovsod, bodisi v šumnem vele mestu ali pa v mirni in zakotni gorski vasi. V vseh predelih sveta slovesno praznujejo celo dan njegovega rojstva.

Je pravljica in zopet ni pravljica. Pesem davnine in sedanjosti. Pesem, ki ne bo nikoli izzvenela.

Bral sem jo nekje in se mi zdi, da je himna miru in vseobče ljubezni, pisana prav za sodobnost. Prav za današnji čas, ko se v peklenskem plesu vrti ves civilizirani svet. Dandanes, ko nas tehnika sleherni trenutek preseneča z novimi uspehi in se posamezne panoge kar kosajo med seboj v napredku, ko se je Evropa komaj nekoliko opomogla od svetovne vojne, največje sramote tako zvanega kulturnega stoletja, danes vidimo, da je svet v svojih temeljih razdejan, da pa kljub temu z blazno hitrostjo drvi po starih tirnicah naprej, dokler se nekoč ne znajde na razvalinah sedanjosti.

Imamo Zvezo narodov in druge mednarodne ustanove, katerih naloga je, da po svojih močeh širijo mirovno gibanje. In kljub temu čutimo in vidimo, kako je vzdušje vsega sodob-

nega sveta prenasičeno s plemenskim sovraštvom, kako med nosomeznimi narodi plamti čedalje hujše sovraštvo, kako se proti obstoječim zakonom gazijo najsvetejše človeške pravice in se v znamenju ljubezni do domovine poveličujejo stvari, od katerih se z gnusom obrača človekova notranjost.

In dan za dnem beremo v časnikih, kako se tu ali tam snujejo mednarodne gospodarske in politične organizacije, ki naj preprečijo skrivne načrte sosedov ter hkrati izzovejo videz, ko da gre v resnici za ohranitev miru. Čedalje več je takih zborovanj in sestankov in z zlatimi peresi se podpisujejo mirovne pogodbe, od vseh strani pa se širi glas, kako se prikrito, a vendar z mrzlično naglico vrše priprave za morebitno novo vojno.

Človek pa gleda in strmi. Brez moči je in samo sočuvstvuje z milijoni po nedolžnem trpečih žrtev sodobnega materijalizma. Kje je na svetu država, ki bi ne imela vojnih vdov in sirot, kje država, ki bi v zadostni meri poskrbela za mlade doraščajoče rodove in jim dala kruha, in kje država, ki bi v svojih mejah docela priznala narodnim manjšinam pravico do samostojne bitnosti. Vse to je le peščica, da, komaj prvi člen v neskončni verigi vprašanj, ki so po svojem značaju dan za dnem bolj pereča in neodložljiva. Njih rešitev kriči do neba. Danes zborujejo državniki vsega sveta, modrujejo in si belijo glave, kako najti izhod. Vojna takih vprašanj ni in jih nikoli ne bo rešila, kvečjemu še poostrila, saj je nekdo modro dejal, da je ravno vojna sleherne politike največja polomija.

More jih rešiti edinole z resnično in iskreno ljubeznijo prepojena človeška družba. Zakaj prava ljubezen dela čudeže. V njej bi na mah skopnelo število gladujočih milijonov. En sam človek veliko pomeni, pa je vendar nič v primeri z množico. Toda božja postava: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« je pisana za slehernega poedinca. Treba je samo hoteti. Največ grešimo, ker smo premajhni v svoji ljubezni. Zakaj ljubezen nas vse dviga in očiščuje. Če ni prave, odkrite ljubezni, človek pade in se pogrezne. Globoka ljubezen navdaja nas same in našo okolico s plemenitostjo in dobroto. Samo ljubezen bo odrešila svet in prerodila človeško družbo. Ker je premalo ljubezni, je prav to vzrok za vso razrvanost današnjega sveta. Ljubezen pa bo zacelila in pogladila vse razpoke. Svet bo boljši. Zakaj, kar ljubiš, pridobiš. In ljubezen postavlja spomenike, lepše in trajnejše od vseh, ker je že sama po sebi večna in neumrljiva.

Leto 1933

Na Novega leta dan 1933. smo si voščili: Srečno in veselo Novo leto! To leto gre h koncu. Kmalu bomo dajali račun čezenj. Vsakdo bi se moral na Silvestrovo zamisliti nazaj v preteklo leto in izprašati svojo vest. Pa ne samo osebnih dogodkov, temveč prav tako tudi to, kar je skupnega, moramo pretehtati in preceniti, ker le na podlagi točne ocene vsega, kar je bilo, moremo iti naprej na novo delo v novem letu.

V našem duhovnem življenju v potekajočem letu je stal v ospredju spomin na veliki dogodek pred 1900 leti. Ni ga bilo kristjana, ki se še količkaj zaveda, da mu ne bi bile misli v tem letu večkrat, zlasti pa še o Veliki noči in ob raznih proslavah Odrešenja, tam v Jeruzalemu, na Kalvariji, kjer se je za cesarja Tiberija dokončala največja žrtev vseh časov, žrtev Odrešenika sveta za vse narode in tudi za nas. Sv. oče je temu spominu posvetil letošnje jubilejno leto kot sveto leto. Mi Slovenci smo z najveličastnejšo manifestacijo, kar jih je kedaj priredil naš narod, dne 27. julija na Stadionu izrekli svojo zahvalo za Odrešenje. Dekanija za dekanijo se je uvrstila v niz teh proslav. Morda bi se zdelo, da je bilo to le zunanje. Na površnega opazovalca le prerado napravijo manifestacije, čeprav verskega značaja, nekaj pretežno zunanjega. In vendar tudi zunanja stran letošnjih jubilejev ni na gledalce in udeležence napravila vtisa, da je le nekaj formalnega. Za zunanjo stranjo prireditelj je itak globoka notranja priprava. Bile so prave duhovne vaje. V naših farnih cerkvah so bile to leto, kakor še nikoli, oblegane spovednice, okoli obhajilnih miz so se zgrinjali tako pogosto, kakor še nikoli doslej, verniki. Prihajali so taki, ki jih nismo navadno videli v cerkvi. Tako je jubilej odrešenja gotovo prinesel poglobitev verskega življenja, deležno je bilo naše ljudstvo velikega zaklada milosti. In to naj nam bo v znamenje življenja danes tem bolj, ko se zdi, da vedno bolj in bolj posega mrzla smrt tudi v duhovno življenje ljudstev. Bog je z nami in On ne zapusti tistih, ki v Njega verujejo in zaupajo in ki Njega ljubijo.

Še nekaj je pomenljivega pri teh jubilejih. Mladina in med njo slovenski fantje so se s posebno vnemo udeleževali teh jubilejev.

Zaboli nas pa ob pogledu v preteklost, ko se ozremo na naše organizacije v preteklem letu. Odkar se je začelo pri nas slovensko probujenje in še bolj, ko se je začel katoliški prepod, smo se združevali v društvih, kjer smo iskali predvsem izobrazbe, pa tudi poštene zabave in družbe. Nekateri mislijo,

da so izobraževalna društva že zastarela organizacijska oblika, da se danes da vse najboljše organizirati ločeno po razredih. Drugim so sploh društvena pravila, paragrafi, poslovniki itd. v veliko spotiko. Posebno pa so glasni danes tisti, ki hočejo vse zenačiti, vse na en ton uglasbiti, vse eni sami misli, enemu neomejenemu vodstvu podrediti. Že samo dejstvo, da se te misli zelo hitro menjajo, da eni in isti danes zavračajo vsaka pravila, vsako podreditev, vsako avtoriteto, jutri pa že kričijo po voditelju in se uklanjajo malikom, nam jasno dokazuje, da so te nove misli slabo utemeljene. Po raznih stranpotih in brezkoristem tavanju bo morala človeška družba vedno znova priznati, da obstoja neka prava srednja pot med osebno svobodo in zahtevami družbe. V naših razmerah moramo stati na stališču, ki nam je zajamčeno tudi v ustavi in zakonu, da se izobrazujemo v svojih izobraževalnih društvih in jih povsod tam, kjer jih ni, ustanovimo in v njih z vso vnemo delamo.

Preteklo leto je tudi leto iskanja prave poti. Odkar je prišel iz Rima poziv na katoliško delavnost (tako bi prevedel besedo »akcija«), je razprava o tej delavnosti po vsem katoliškem svetu na dnevnem redu. Delavci v kulturnih, gospodarskih, političnih organizacijah, člani Tretjega reda, Marijinih družb in raznih verskih bratovščin, vsi so prepričani, da so bili in so katoliški delavci (aktivisti) tako pri sebi, kakor tudi na zunaj: A vendar je vsak čutil, da mu za pravega katoliškega aktivista le še nečesa manjka. Tam v zadnjem kotičku njegove notranjosti se je morda ob teh razpravah o katoliški akciji oglašal glasneje in glasneje glas, ki mu je dopovedoval, da mu le še manjka — ljubezni, tiste ljubezni, ki vse premore in gore prestavlja. Ta zavest je v letošnjem letu tudi pri nas vedno globlje prodirala. Danes vidimo že skoro popolnoma jasno tudi fantovsko katoliško akcijo pred seboj. Naravno je, da ravno od nje vsi največ pričakujemo, saj so bili tudi doslej naši fantje vedno pravi aktivisti. Toda danes, ko razkristjanjenje javnosti vedno bolj napreduje, je potrebna zlasti v mladinskih vrstah še večja katoliška aktivnost najprej pri sebi, pa tudi na zunaj. Ta katoliška akcija ne bo kot taka svoje delavnosti iskala v manifestacijah, ne bo ž njimi sebe in drugih navduševala, njeno delo je podrobno delo, ki bo seglo od lastne notranjosti do okolice, prekvasilo fanta samega in njegovo okolico, da zaživi v pravem življenju, ki bo življenje za življenje ne pa za smrt.

V križih in težavah se navadno dokopljemo do spoznanja, ne pa v sreči in zadovoljstvu. V letu 1933. smo imeli mnogo preizkušenj, mnogo težav. On, ki nam jih je poslal, nam je dal tudi pravo spoznanje naših nalog in zato Njemu čast in hvala.

Svetonočna

*V najlepši noči zvezde krasne
žare z neba na borni hlev.
Rešitelju človeštva v slavo
doni z višav serafov spev.
Glasi se iz prelestnih dalj:
»Pozdravljen bodi, Dete - Kralj!«
Srce pokojno — le zapoj
prelepo pesemco nocoj,
da v noč najlepšo izdoni —
Čarobno slednja zvezda seva
in z mano duša vsaka peva,
ki jo ljubezni mir ogreva ...
Vsem svetonočno razodetje
raziplje v zemeljske nižave,
blesteče cvetje — rajske slave! ...*

Božična refleksija

*Vsa duša — maj,
radost, smehlajaj
zveni, doni
iz lepih dni ...*

*Veselja glas
in sreče čas
sladi srce
in vse želje.*

*Pogled je zal
ko luč svetál;
mir v njem gori
iz davnih dni ...*

*Zapoj nocoj
prijatelj moj —
ki skrb temni
ti sij oči!*

*Pozabi bol —;
na hrib in dol
rosi z višav
pokoj, ljubav! —*

Aljoša Kreft:

Božična pesem sirote

Rad imam zimske večere. Takrat zadremlje narava in sanja tihe sanje. Od nekje zgoraj se vsipljejo snežinke, plešejo ob občestni luči in padajo, padajo na zemljo. Zadnjič je bil tak večer. Zamišljen sem šel po cesti. Ljudje, ki so me srečavali,

so bili zaviti v plašče in so hiteli mimo, kakor bi se jim mudilo nekam daleč . . .

Srečal sem dekle z gitaro. Slabo oblečena in mlada, tako silno mlada je bila. Nisem se mogel načuditi, da ne utone v reki življenja. Pritiskala je s svojimi drobnimi prstki na strune in izvabljala iz njih nežne in lepe glasove, ki so doneli v proseči, ljubki molitvi dobrim ljudem. Ljudje so ji dajali darov. Eni so zviška metali drobtinic mali pevki in so pozabljali nanjo. Drugi so jo trezno premotrivali. Globoko v srcu jim je zrastle njena slika. Slika uboge deklice z gitaro in z očmi, polnimi ugašajočega ognja.

Ko sem jo srečal, sem stopil k njej in jo nagovoril. Skoro, da me ni hotela poslušati.

»Odkod si, dekletce?«

Najbrže jo je že večkrat ta ali oni vprašal ravno isto. Poslušal jo je, se nasmehnil in šel dalje. Deklico pa je bolet zasmeš.

Njene oči so se vprašajoče ozrle vame, da sem stal pred njo osramočen. Žal mi je bilo nagovora.

Potihoma je govorila.

»Na hribčku za trgovom je moj dom. Majhna, lesena hišica. Sama sem. Očeta je vzela tovarna. Pokopali so ga tam za cerkvico. Mati, bolna in slabotna, je skrbela zame. Dajala mi je kruha, včasih tudi pogače. Tiste bele, lepe pogače . . . Pa tudi ona je zgodaj umrla. Ostala mi je kočja in gitara. Nanjo je igral oče v tihih večerih, ko se nam je še smehljala sreča.

Vzela sem gitaro. Po svetu tavam in pojem pesem svoje bolesti vsem, prav vsem, ki jo hočejo razumeti . . .«

Zaiskrile so ji oči. Stresla se je v čudnem pričakovanju. Bolestno so zazveneli zvoki gitare v mrzel večer, tihoma jih je spremljal nežni glas sirote.

Ljudje pa so hiteli svoja pota. Niso slišali pesmi, življenja trpečih.

Polagoma je zamiralo življenje in promet v trgu. Deklica je prezebla odhitela domov.

— — —

Zares je bil lep tisti večer. Poln pričakovanja in tajnosti. V kočji za vasjo je bilo tiho in mrzlo. Gitara je počivala na klopici. V borni postelji pa je sanjala uboga deklica o življenju, o mladostni pesmi, o sreči. Oči so ji bile nalahno zatisnjene. Miren spanec je ležal na njih.

Naenkrat pa se je nasmehnila. Usta so se ji razširile, prikazali so se beli zobje, zašepetala je besedico:

»Pridi, pridi ...!«

V sobi je bil mraz, leden mraz. Deklica ga ni čutila. V spanju je gledala mladega, lepega Pastirja. Govoril ji je, jo tolažil in njegove besede so bile zdravilen balzam.

»Deklica, vstani! Na pot greva, kjer ni prevar in težav, kjer je pesem, večno lepa pesem mladosti. Dostikrat si bila razočarana. Ta in oni te je žalil — zaničeval. Pozabi na to! Iz solz bodo vzklike cvetlice in kapljice krvi se spremene v bisere, ki ti bodo krasili glavo. Tebi naj bo razodeta skrivnost, ki prinaša mir vsem ljudem, ki so dobri. Milost, ki uči, da živimo trezno in pravično!«

Deklica se je nasmehnila, vzpela je roki, kakor da se podaja za vodnikom, ki mu sme zaupati.

Zopet je omahnila nazaj. Neskončno lep nasmeh ji je zaigral na ustih in spala je mirno dalje ...

— — —

Morda se bo pri tebi, fant, oglasila ta mala sirota in ti bo zaigrala in zapela tiho skrivnost ...

Akordi njene pesmi so najčistejša umetnost, najlepša melodija, ki prihaja iz duše, hvalnica Njemu, ki se je za vse rodil na svet in v pesem te mlade uboge deklice upletel najlepši akord, ki pa je čisto preprost:

Bodimo dobri in ljubimo se!

Karel Bačar:

Pred božičnim drevesom

*Sredi moje sobe božično drevo.
drobne sveče na njem gorijo,
dolge veje pod strop drhtijo.
Izsušene roke prosjaka.*

*Zunaj rahlo sneži ...
Postavil sem jaslice sredi srca
in molim za one, ki so ostali doma
ali sami sredi zasneženih poti.*

Mati

Zvonilo je k polnočnici. Mraz je pritiskal na zemljo, mesec na nebu je blede razsvetljeval pokrajino. Ljudje so šli trumoma v božji hram, da počastijo novorojenega Kralja v jaslicah, da ga prosijo pomoči in milosti. Okna po vasi so bila vsa razsvetljena, kajti že iz navade mora goreti luč pred božičnim drevescem. Tu je ostal doma samo stari oče, ker so drugi odšli v cerkev, tam stara babica.

Tudi pri nas je bilo vsako leto tako. Ali letos? Ne! Letos smo ostali doma. Morali smo. Mati, stara in sključena, je že več mesecev bolehal, prosila pa je Novorojenega, da naj ji da vsaj Božič dočakati.

V zvoniku potrkava, po cesti poklekajo ljudje pred Najsvetejšim, duhovnik nese zadnjo popotnico materi. Zvonček žalostno zvončklja, pred vrati se čuje molitev: »Zdrava Marija ... ki si ga Devica rodila!« ...

Po svetem opraviilu se je duhovnik napotil v cerkev, da daruje mašo. — V naši hiši je bila tišina, le zdaj pa zdaj je vzdihnila bolnica: »Jezus, ... reši me!«

Ura je odbila polnoč in veliki zvon je zmagoslavno zazvonil, kot da hoče zbuditi tudi speče in jim naznaniti veselo vest: Odrešenje je rojeno ...

V moji duši je ležal težek kamen. Ob polnoči je zagorela sveča pri materinem vzglavju ...

Božič. Kako srečen sem bil druga leta, ko sem stregel pri polnočnici; kako vzvišenega sem se počutil! Sreča! Kaj pa letos? O Bog! Na sveto noč si mi iztrgal najdražje na svetu, biser mojega srca! Ti si prišel, da! Toda mati? Ali ni nič pomislila na svojega sina? Kako srečen bi bil sedaj, ko bi me pobožala po čelu in mi rekla: »Ivan!« Še srečnejši bi bil kot kdaj poprej. Toda ni te, v temnem grobu spiš, tvoja duša pa slavi Boga!

O mati, moja mati!«

Amrov France:

Opazovanja

Slika iz sončnega in senčnega mestnega dela, kakor jo je z žalostjo v srcu opazoval

Amrov Francé.

Po razsvetljenih ulicah valovi življenje. Bučeče, sijajno, bogato, kakor ga je pokazal sam satanas Kristusu v preizkušnjo.

Ponosne, visoko vzravnane dame v bleščečih toaletah iz težke svile hodijo kakor boginje ponosno, obdane z rojem traban-

tov. Pisane ogrlice na belih vratovih, zlate zapestnice na rokah, rdeča šminka na licih, črna na obrveh, kakor ljubice egiptovskih faraonov pred pet tisoč leti.

Vsa z bliščečim marmorjem in pozlatenino obokana dvorana se napolni razkošnih zvokov jazbanda. Vonj razlitega šampanjca in najfinejših parfemov draži vonjalne sluznice. Na stoli in klopeh, prevlečenih s težkim rdečim žametom, se udobno zleknjeni pozibavajo rejni gospodje s plešastimi glavami, zlatimi verižicami in serijo briljantnih prstanov na rokah. Iz zlatih ščipalnikov jim lepé pogledi na belem mesu razgaljenih rok in prsi stasitih dam. Brezdelno življenje in močna vina jim ohranjata mladeniško vročo kri po žilah; izpiti obrazi gore v skrivnostnih plamenih. Vitke prikazni iz pariških modnih listov koketirajo s svojimi elegantnimi kavalirji, in jim z zateglimi nosljajočimi glasovi pripovedujejo najnovejše osladne dovtipe v fino nakazanih oblikah.

To je družba bogov, ki vladajo naš čas: generalni ravnatelji, tovarnarji in velebankirji. Kogar te rojenice niso v zlato zibel položile, se zaman trudi in peha, ne zraste jim nikdar niti do kolena.

*

Sredi tega šumnega, razkošnega vrvenja stoji na oglu ulice dvoje drobnih bitij z drgetajočim telesom in šklepetajočimi zobmi, zavutih v raztrgane plaščke. In četvero rok drobnih in tankih, da moreš slednjo žilico prešteti, se stega mimohitečim nasproti kakor v pozdrav, a je kričeč in preteč opomin poganstvu naše dobe.

»Pristni kriminalni tipi. Naraščaj zločincev; zalega upornežev!« se zgrozi v drago krzno zavita milostljiva in kodravega Pifija tesno pritisne na prsi.

*

Nocoj je sveti večer, v rešenje nekdanj, danes samo še v tolažbo in upanje poslan.

V črni delavski četrti, tam, kjer visoki tovarniški dimniki kakor grozeče pošasti v nebo kipe, kamor zemeljska sreča v goste ne hodi in ne prodro glasovi srebrnih božičnih zvonov, ki srce z neznanimi, nadzemskimi čuvstvi polnijo, — tam — glavo podprto z rokami ob trhlo mizo, ki ima samo še tri noge, sedi v težke misli vkopan skrušeni Marko, iz železolivarne odpuščeni kurjač. Ozek in temen brlog, ali kakor mu drugače stanovanje pravijo, da ne zveni trdo in finega ušesa ne žali, je ves prepojen z zatohlím vzduhom sušečega se otroškega perila in potnih človeških teles. Šestero otrok se v nemirnem spanju obrača po razhojenih deskah.

Svojo in svojih otrok usodo premišlja in srce mu je polno bridkosti na sam sveti večer.

Odkar ga je tiho zapustila edina zaveznica v neizprosni boju življenja — izmozgalo jo je delo in otroci so ji izpili posledno kapljo krvi — je ostal zapuščen, sam z otroki. Odslej misli pri delu v tovarni ves dan samo na nje, ki so ostali doma in ki jim je štirinajstletna Barica mati in gospodinja. Barica, otrok ves kakor mati. Tanka v život, velike, krasne rjave oči in goste temne lase. Roža v blatu, ki ni nikdar sebe vrednega življenja živela, ne bo obsojena, da se do poslednjega hipa bori za svoje nasvetejše pravice. Nerazvito dekle je, a na čelo se ji vrezavajo že prve temne črte.

Mali Ivanček plane kvišku. »Očka! Si videl Jezuščka? Tule tesno pri meni je stal. Mamica me pozdravlja. Jutri dobim darila, kakor lani, je rekel, ko je še mamica živela in si ti še delal v tovarni; novo suknjico, sabljo, konjička ...«

»Otrok neumni! Sanja se ti. Lezi in spi naprej!«

Zajoka in omahne na trdo ležišče, z eno samo besedo — sanjaš — mu je oče podrl zlate gračove.

Marko še skloni glavo za ped niže in čuvstvo bolesti, ko gora težko, mu prevzame vso dušo.

Na sam sveti večer v letu Gospodovem tisoč devetsto in še kaj čez se godi, da se psi in mačke valjajo po dragocenih preprogah in so do slabosti siti vsak dan, moji otroci pa, ki so zakrivili samo to, da so se rodili, leže premraženi in lačni na razdrapanih tleh.

Sveta noč... težka dvakrat in trikrat!

Tone Fajfar:

Naš znak

Srečam fanta. Na njegovih prsih ugledam bleščeč znak. Bog s teboj, dragi! Veselje mi plane v srce. Vem, srečal sem fanta, poštenega, močnega, čistega, na kratko: fanta v pravem pomenu. Vem, da je to fant, ki zre veselo v življenje, katerega mladost je sončna, ki varuje žensko čast pred seboj in pred drugimi, ki se ne boji trpeti za narod, ki je zvest sin Cerkve.

Srečal sem moža s tem znakom. Vem: to je mož, skrben za družino, svoji ženi opora, otrokom rešitev, steber naroda, skala ob skali Cerkve.

Srečal sem dekle z znakom. Spoznal sem: skrbno várješ svoj največji biser: čistost. Spoštuješ zapovedi Boga in Cerkve.

Tvoja ljubezen je čista, angel varuh si svojemu fantu, da ne omahne. Vesel sem jaz, vesel je vsakdo, ki te vidi.

Ženo z znakom sem srečal. Spoznal sem po tem, da je duhovnica svoje družine, da ji je materinstvo sveto, sama sebe daruje za družino. Močna žena!

Hodil sem okrog in mnogo sem jih videl s tem znakom. Otrsel sem mrkoglednost in se vesel zaprl v bodočnost. Teža časov se bo razbila ob tistih, ki ta znak nosijo. Mnogo jih je, ki so ga vredni, še več jih je, ki ga morajo vredni postati. Naša naloga je, da dosežemo, da bo vsak Slovenec, fant, dekle, mož in žena, nosil znak Katoliške akcije.

Ta znak naj bo znamenje naše vere, naše zvestobe do rimske Cerkve, našega poštenja in našega nezlomljivega junaštva v boju za sveto pravo vero, Cerkve in naroda.

Ob tem znaku naj se razbijejo valovi brezboštva in modernega poganstva, ki se zaganjajo ob naše najdražje, ob vero v Kristusa Kralja. Vsakdo naj spozna, da tisti, ki nosi ta znak, ni tisti, ki ga maje veter, da njegovo prepričanje ni naprodaj, da ceni svojo vero višje od življenja. Ko bodo videli, današnji zapeljivci sveta in božji sovražniki Kristusovo znamenje na srcih stotisočev Slovencev, jim bo upadel pogum in priznati bodo morali: »Zmagal si Nazareneček!« Da, zmagal bo in z njim bomo zmagali mi, ki nosimo njegovo znamenje.

*

P. s.: Znake, ki so bili določeni za slovesnosti v Ljubljani, je vodstvo K. A. obeh slovenskih škofij izbralo za uradni znak Katoliške akcije. Znaki se dobe po 1 Din v župnijskih pisarnah in pri osrednjem vodstvu K. A. v Ljubljani in Mariboru.

France Pernišek:

Zadružni duh

Gospodarska kriza, ki je zajela ves svet, tudi nas strašno teži in vse kaže, da je ne bo kmalu konec. Tudi mi iščemo pomoči na razne načine. Pa bo zamanj ves trud, če ne bomo sami delali in si sami pomagali. V družbi smo ljudje navezani drug na drugega, zato moramo v skupnem, vzajemnem sodelovanju iskati izhoda iz gospodarskih stisk. Česar ne zmore eden, zmoreta dva ali trije z združenimi močmi in vzajemnim delom. To načelo velja tudi za gospodarsko življenje. Razmere, v katerih živimo, pa hočejo, da smo na to načelo pozabili. Dokaz zato nam je zadružništvo.

Za zadružno se zanima danes samo še tisti, ki ima pri njej naložene prihranke. Ta njegov interes pa obstoji v tem, da vztrajno in dosledno jemlje teden za tednom iz združne hranilnice svoj denar, da ne bo propadel. Drugi, ki so dolžniki zadruge, se zanjo ne menijo in če bi tudi zmogli plačilo, ne plačajo, češ, počakajmo inflacije. Kdor pa ima denar, ga vtakne vse drugam, tudi za najbolj nepotrebne reči, samo zadruzi ga ne zaupa. Kajne, fantje, kako čudno se naprimer sliši, da so nekomu krave požrle »jurje«, med tem ko sosed ni imel in ni mogel dobiti denarja, da bi plačal davke. Ali n. pr., da nekateri bankam plačujejo lepe novce najemnine za denar, ki ga hranijo v bančnih kletah, ne da bi se ta obrestoval. Naši kmetje pa nimajo dinarja niti za sol in milo.

Kje je tedaj naš združni duh? Kam je odvel? Ni ga, ker ga v pre mnogih dosti ni bilo! Da, pravega združnega duha nam je manjkalo in nam ga še manjka. Gotovo pa je, da je ravno združništvo prvo zmožno rešiti nas iz gospodarskih težav. Že so bile pri nas hude gospodarske stiske, katere smo pa srečno prebredli. V naših prednikih je zmagal zdrav združni duh. Kakršen je namreč duh združnikov, tak je razvoj in uspeh zadruge. Ker pa se vpliv zadruge ne razteza samo na posameznike, ampak sega globoko tudi v gospodarsko življenje celih plasti prebivalstva, je jasno, da se pokažejo posledice dobrega ali pa slabega združnega delovanja tudi v narodnem gospodarstvu.

Kje so tedaj napake, v čem se razodeva pomanjkanje pravega združnega duha. Pri odgovoru na to vprašanje se omejim samo na kreditne zadruge, predvsem na one z neomejeno zavezo.

Lahko rečemo, da je skoro polovica zadrugarjev istovetilo kreditno zadruzo z banko. Vlagatelji so hoteli od naložb imeti čim višje obresti. Denarja je bilo dovolj. Bili so časi, ko se je v vsakem žepu našel kovač. In kam smo šli z njimi. Drži, v zadruzo. Toda kam, v katero, pod kakimi pogoji? Čemu vprašanje. V tisto, ki je dajala višje obresti, pa če tudi samo za pol procenta. Ni se vprašal tak vlagatelj, kakšna je zadruza, kdaj in v kaki potrebi je nastala, kdo jo vodi, kaka je varnost za denar. Videl je samo pol procenta višje obresti, pa morda na hiši še črno tablo z zlatimi črkami. Nihče od teh ljudi ni hotel vedeti za namen zadruge, ki je hotela s cenanim kreditom pomagati kmetom v stiski. Če so pri domači zadruzi gospodarili pametni možje, so se tega načela držali in so obrestno mero držali v primerni in znatni višini. Ker pa vlagatelj ni dobil istih obresti kot pri banki, je pritiskal na zadruzo, češ, da bo denar nesel v mesto. Pa tega ni bilo treba storiti, ker so se na deželi našle pre mnoge zadruge, ki so podglele vplivom vlagateljev, ali pa iz politične

ali kakršnekoli konkurence sprejemale vloge po obrestih, kakršne so nudili mestni denarni zavodi. In kaj so s tem dosegle? Gnale so obrestno mero navzgor in ustvarjale med vlagatelji neomejen apetit po mestnih obrestih. Prezrle so, da je njihova naloga in dolžnost pomagati gospodarsko šibkim in **vzgajati**. Vlagatelj naj bi se pokoril trdi in neizprosni zahtevi, da izroči zadrugi prihranke pod pogojem, da radi obče koristi pristane na zmerne obresti. Teh moči zadruga niso pokazale. Mesto da bi one regulirale obrestno mero, so se lovile za vlogami; podlegle so vplivu vlagateljev in slednji so odločali. Tako so gnali dolžnike, kmete in male obrtnike v obupen položaj, iz katerega se zdi, da ni izhoda.

Kdo je kriv? Načelstvo? Vlagatelji? Oboji. Ne eden ne drugi se ni zavedal, da namen združništva ni profit posameznikov, ampak obča korist, zdrave in trdne kmetije. Fantje! Danes se glave že treznijo, vrača se spoznanje. To pa ni dovolj. Hoteti je treba, delati je treba. Praktično. Vi mladi združniki, ki leto za letom na novo vstopate v združno načelstvo, vedite, da Vaša naloga ni ugotavljanje le debet in kredit in sestavljanje bilance. Vaša dolžnost je ljudi **vzgajati**. Med nje morate zanesti duha skupnosti, vzajemne pomoči in obče koristi. Drug od drugega smo odvisni, zato drug drugemu dolžni. Če imam in kadar imam kaj odveč, sem dolžan s tem tako gospodariti, da ima od tega korist tudi moj bližnji, ki je v potrebi. Če ne bodete več storili, kakor le to, da ljudem dopoveste, da zadruga ni banka in da kmet banke ne potrebuje, ste že veliko naredili. Vsak združnik se mora zavedati, da se bo zrušila tudi njegova kmetija, če se rušijo kmetije sosedov. Želeti pa je tudi, da starejši zadrugarji puste v zavode tudi mlajše. Naj verjamejo, da imajo mladi prav, ko govore, da mora biti skupnost in splošna blaginja nad interesi posameznikov in da je za narod večja korist, če z združnim denarjem rešimo šibke kmetije, kakor pa da par ljudi jemlje denar iz mastnih obrestih, ki jih morajo plačati kajžarji in reveži.

Mir: svetel sij narodov, vzvišeno poslanstvo človeka izginja v grob — brez ljubezni ... Dvignite se, apostoli preureditve zemlje, da svetovna žaloigra ne pogrezne domovine v mrtvaško noč razvalin in prokletstva.

(Iz ciklusa aforizmov Pavla Bobnarja.)

Naši dnovi

*Naši dnovi so noči temné,
naše veselje je žalost moreča,
naša pesem je jok pridušen,
naša moč kakor v grobu speča.*

*Le naša vera,
naše upanje,
naša ljubezen
nam v srcih živi,
ker Križani nam v dušah lebdi.
Vemo:
za Kalvarijo
dan vstajenja se zbudi.*

I. K — er:

Sport in kmetski fant

Pred svetovno vojno je bil sport v naših krajih še zelo malo razširjen. Nekaj malega je bilo v Ljubljani in nekaterih drugih večjih centrih Slovenije. Gojil se je nogomet in turizem, dočim lahke atletike tedanji sportni klubi še niso skoraj nič poznali. Zelo razširjena je bila edino telovadba v vzornih telovadnih društvih, ki so gojila deloma tudi težko in lahko atletiko ter sabljanje. Smučanje, danes tako razširjen sport, se je gojilo samo v takozvanih gosposkih krogih in še to zelo malo; isto je bilo s plavanjem, odnosno kopanjem. Če pogledamo torej za kakih dvajset let nazaj, vidim še prav žalostno sliko sporta v naših krajih.

Naš narod tvorijo predvsem kmetsko ljudstvo in delavstvo. V te kroge nikakor ni mogla prodrati sportna ideja. Temu seveda ni kriv naš človek, ampak oni ljudje, ki so tedaj vodili ves sportni pokret. Saj ni nobena tajnost več, da so ti krogi smatrali sport za svoj privilegij in Bog varuj, da bi se kmet drznil iskati razvedrila in zabave v onih panogah, ki slučajno tudi gospodi dobro denejo. Ta gospoda je tvorila razred zase v vsakem pogledu in seveda tudi v sportu. Zato ni prav nič čudnega, če je kmetsko ljudstvo sovražilo vse, kar je bilo s »škrici« v zvezi in da je bil tudi sport prizadet pri tem, ki je bil pri celi stvari nedolžen.

Med vojno so pa naši fantje in možje doživeli sicer marsikaj gorja, naučili so se pa tudi marsikaj koristnega. Sprijaznili so se na mah z razmerami in načinom življenja, za katerega bi v normanlih razmerah rabili morda desetletja. Tako so z vesljem smučali, česar bi doma najbrže nikoli ne napravili. Kar naenkrat jih je minula prerojena konzervativnost. Razumljivo, da je to zelo vplivalo na njihovo povojno življenje. Uvideli so, da sport ne more in ne sme biti samo za gotove ljudi, ampak da imajo vsi pravico do njega in je iz zdravstvenega stališča nujno po-

trebno, da ga goji prav vsakdo. Torej je vojna tudi v tem pogledu napravila precejšen preokret.

Za nas Slovence je bila povojna doba tudi iz sportnega stališča velikanskega pomena. Osnovali smo lastne sportne organizacije, klubi so rastle kakor gobe po dežju. Začeli smo izdajati lastne strokovne sportne revije in knjige, na kratko, na celi črti se je delalo s podvojeno silo, ker smo hoteli nadomestiti to, kar smo pred vojno zamudili. Lepo je cvetelo sportno gibanje; nogomet, hazena, lahka atletika, plavanje, smučanje itd. se je širilo z velikansko naglico. Lepe uspehe smo dosegli in jih še dosehamo v nekaterih panogah.

Naše delo na sportnem polju pa še ni končano. Med narodom sport še ni dovolj razširjen, velikanska večina naših fantov in deklet stoji ob strani. Vzrokov za njihovo ravnanje je več. Eden glavnih in najvažnejših je ta — in tega si najraje poslužujejo starejši ljudje — češ, naš kmetski ali delavski fant se dovolj razgiblje pri svojem poslu. To je vse res. Zlasti kmetski fant in dekle se pri svojem poslu, ki ga opravljata od ranega jutra do poznega večera na polju in v gozdu, toliko navzijeta sonca in svežega zraka, da jima meščani po pravici lahko zavidajo. Toda oni rabijo takih sportov, da se bodo razvijale še ostale mišice, ki pri enostranskem kmetškem delu počivajo ali premalo delujejo. Dalje postane njihovo telo radi enostranskega in monotonega dela okorno, nerodno. Sport pa napravi telo gibčno, prožno. In končno zaslužita kmetski fant in kmetško dekle najmanj v isti meri razvedrila in zabave kakor meščani. In kar smo povedali za kmetškega fanta, velja tudi za delavca, s to razliko, da rabi delavec še neprimerno več gibanja na svežem zraku; kajti on mora delati dan za dnevom v zaduhlih in zaprašenih delavnicah.

Sport je za vsakogar. Jasno je, da ga rabijo nekateri več, drugi zopet manj. Izven vsakega dvoma pa je, da je tudi za naše podeželsko ljudstvo potreben in koristen. Zato naj ne bo nobenega kraja — pa najsi je to zadnja gorska vas — ki ne bi gojil kakega sporta. Izbire je dovolj, samo začeti je treba in zdravje ter krepost našega naroda se bosta izredno dvignila.

Janez Langerholz:

Med valovi in viharji

(Sodobna fantovska povest. — Konec.)

Ne pričakujte, da bi vas sedaj vodil še k obravnavi, ki se je vršila kmalu po teh dogodkih. Čeprav mnogi trde, da je branje sodnih razprav najbolj zanimiva stvar na svetu, če se tudi mnogi ob času važnejših obravnav kar tepejo za časopise in če se tudi vsem zamerim, — nak! — blata iz močvar človeškega življenja vam vendar ne maram prnesti na mizo.

Tudi je razprava razpravi podobna. Državni pravdnik vidi povsod vse črno. In ima nemalokrat prav. Tisti, ki so na zatožni klopi, pa skušajo vsak sebe oprati in belega narediti. Zato vale krivdo drug na drugega. Zagovorniki pa skušajo rešiti kar najsijajneje svojo zagovorniško službo in storiti svojo dolžnost. Ampak vseh madežev ni mogoče nikdar zabrisati. Zato mora nazadnje govoriti še postava in razprava je za ta

svet končana. Obsojenci nastopijo svojo pot v zapore in svet jih kmalu pozabi.

Glavni krivec, Miško Potrata, je dobil nekaj let svobodnega domovanja v ječi. Najbolj ga je pa zapekla tista beseda: »Po prestani kazni bo izgnan v domačo občino.«

Da bi vsaj tega ne bilo!

Izgubo svobode bi že kako prenesel. In če se bo lotil dela, je včasih slišal praviti, bo še nekaj zaslužil. Ampak doma stopiti pred mater, pred brate in sestre, pred vse znance, z madežem na sebi, — to pa ne, to pa ne! Ko bi umrl v ječi, pa bi bilo vsega konec. Ali kaj, ko ne moreš umreti, kadar bi sam hotel!

Nekam s strahom je proti koncu zapora štel dneve, ko mu bodo rekli: »Prost!«

Prost! Ko bi bilo to res! Ko bi vrnitev v domačo občino ne bila kakor pot na Kalvarijo! Ko bi se doma mogel skriti vsem radovednim glavam očem in jezikom! In ko bi mu na glas povedali, kar bodo šepetali za njim, in ko bi mu odkrili ljudje svoje misli, bi tudi še bilo. Tako pa. —

Svoje misli in svoj strah je odkril jetniškemu duhovniku.

»Mladi prijatelj«, mu je govoril blagi dušni pastir, »le pogum! Pokora mora biti! Kdor se ni bal greha, naj se tudi ne boji pokore. Pokora je sicer grenka, kakor so vsa zdravila grenka; a! ravno grenka zdravila največkrat pripomorejo k zdravju. Ti si zaenkrat zdrav, kazen je za teboj, bivanje med domačimi naj pa pripomore, da tudi zdrav ostaneš.«

In vendar Miško ni bil popolnoma zdrav. Sumljivo je pokašljeval. Ko se je vrnil domov, je kmalu spoznal, da je njegovo zdravje precej razrahljano. Za nobeno težko delo ni bil več. Kakor jesenska megla se je vlačil okrog doma, počast je prekladal noge, in zdelo se mu je, da privzdiguje cente.

Morebiti je bilo zanj tako še bolj prav. Manj je prišel med ljudi, manj je bilo očitanja, manj norčevanja iz njegove preteklosti.

Pisaril je svojim znancem iz življenjske šole, razkladal jim je svoje gorje, vabil jih je na obiske, prosil jih vsaj za prijazno besedo — zastonj. To je dobro vedel, da niso vsi pomrli, čutil pa je, kako je zamrla ljubezen. In kdo ve, če se ni namesto ljubezni vkoreninilo celo sovraštvo? In če ni bil nekdanji zlati in srčno dobri Miško v zasebnih pogovorih, ki so jih imele med sabo Beti in Lizi in Poldi, predmet najhujšega psovanja in zasmehovanja?

O zlati Miško!

Le Pavle, njegov bivši učenec v šoli življenja, ga je večkrat obiskal. V tistih dneh najslabši učenec, zdaj pa najboljši prijatelj. In najzvestejši.

Kadar je bil sam, je na tihem delal trdne sklepe za poznejše življenje. Nič več po potih, kakršne je bil zastavil, drugačen mora biti. In v takih urah so vstajale pred njim besede gospoda Jožefa. Kakor bi bil danes tisti dan, tako se mu je zdelo ...

»Govorili vam bodo, da ni Boga, ne duše, ne večnosti. Kakor hitro se boste pa vi teh naukov oprijeli in se po njih ravnali, vas bodo prav ti učenički strahovali in kaznovali, da bo strah in groza. Lahko je kričati, da ni Boga, ni pa mogoče pošteno živeti brez Boga. Tisti, ki vam Boga iz srca trgajo, bi pa radi sami sebe na božje mesto postavili. Človek naj reče človeku Bog! Človek naj pada pred človekom v prah! Ljudje naj bodo naši bogovi!«

Ali ni tudi on šel v to in tako šolo? In kam ga je taka šola pripeljala?

Bolehal je, pokašljeval je in upal... Z vsemi silami se je oklepjal življenja, čeprav je življenje z vsemi silami bežalo od njega. Z mislijo na smrt se ni mogel sprijazniti.

Mlad, pa umreti! Mlad, pa umirati z mislijo na izgubljeno, zaigrano življenje! Grenka misel! Koliko bi dal, če bi še ne bilo treba umreti! Pa kako boš siromak dal, če pa sam ničesar nimaš!

O smrt! o smrt! Da bi te ne bilo! Pa da bi vsaj mladi ljudje ne umirali!

Miha — doma se je spet sprijaznil s svojim prvotnim imenom — je pa vidno hiral.

»Povej mi Pavle, kaj bo z menoj. Noče se mi obrniti na boljše, pa se noče.«

»Kakor bo Bog hotel, Miha.«

»A jaz bi rad popravil, Pavle, popravil bi rad, kar je bilo narobe. A Bog noče mojega poboljšanja. Zavrgel me je, že vidim, da me je zavrgel.«

»Ne govori tako, Miha, in ne razburjaj se. Že to je znamenje, da te ima Bog rad, ker te je bolehnega pripeljal med svoje domače. In če bi tudi umrl, očiščenega in izpokorjenega te bo sprejel v boljše življenje.«

»V — boljše — življenje — ?«

»Da, Miha! To verujemo, to upamo, to izpovedujemo, tega pričakujemo.«

»Pavle, škoda, da nisi postal duhovnik, ko znaš tako lepo govoriti,« je posegla vmes Mihova mati. »Koliko dobrega bi lahko storil!«

»Tudi če nisem duhovnik, moram dobro delati. In ljudi prav učiti. Kam bomo pa prišli, če bi samo duhovniki dobro delali in prav učili, mi drugi bi pa njih delo podirali!«

»Za sto drugih si moder, Pavle.«

»Še za enega komaj, mati!«

»Naš Miha samo tebe posluša in samo tebi verjame.«

Pavletu je bila pohvala malo zoperna. V srcu je bil pa vesel, ko je slišal, da se ga je Miha tako oklenil. Zdelo se mu je, kakor da izza besedi Mihove matere gleda nanj gospod Jožef in govori besedo o vrednosti in bogastvu pravega prijateljstva...

Kmalu potem je Mihi zazvonilo. Zamenjal je svoje izgubljeno in pokvarjeno življenje z boljšim in popolnejšim ...

NOVA ZALOŽBA

r. z. z o. z.

LJUBLJANA, Kongresni trg 19.

Ima v zalogi vse knjige domačih in tujih založb.

Ima v vsaki izberi in množini vse

PISARNIŠKE POTREBŠČINE

kakor tudi poslovne knjige za društva in vse predmete, ki spadajo k pisarniški stroki.

Predvsem ima izbrano zalogo lastnih knjig leposlovnih in poljudno znanstvenih, zlasti pa izdajo **CANKARJEVE** in **FINŽGARJEVE** zbrane spise.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

obrestuje hranilne vloge
po najugodnejši obrestni
meri ter brez vsakega od-
bitka. Tudi rentni davek
plačuje posojilnica sama.

**Hranilne vloge znašajo nad
180 milijonov dinarjev!**

Domača slovenska zavarovalnica je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA v Ljubljani

**v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti**

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpok in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Naslov centrale:

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25-22.